

Moritz Moszkowski'nin Op. 92 Sol El İçin Etütler Dizisinin İncelenmesi

Review of Moritz Moszkowski's Op. 92 Series of Studies For The Left Hand

ÖZET

Piyano çalma becerisi kazanma ve fiziksel rahatlığı sağlayarak güçlü, iyi kontrol edilebilir, hızlı parmaklara sahip olabilmek için en iyi yol, günlük olarak egzersiz ve etütlerin yer aldığı bir çalışma modeli oluşturmaktan geçer. Piyano literatüründe bulunan pek çok egzersiz ve etüt metodu, fiziksel rahatlığı ön planda tutarak, parmak kuvveti ve hassasiyeti, parmak geçişlerini kusursuzca ve kolaylıkla yapabilmek, kol ve bedeninin doğru kullanılması becerisi ve bunlarla birlikte iyi bir müzikal donanıma sahip olma konularında kazanımlar edinilmesine yardımcı olmaktadır.

Bu çalışmada M. Moszkowski'nin Op. 92 numaralı yalnızca sol el için yazmış olduğu etütler incelenmiştir. Araştırma nitel araştırma yöntemlerinin kullanıldığı betimsel bir çalışmadır. Araştırmada, yalnızca sol el için yazılmış olan bu etütlerle birlikte, sol el piyano tekniğinin gelişimi için edinilen kazanımların incelenmesi ve bu etütlerin teknik becerilere sağlayacağı faydaların açıklanması hedeflenmiştir.

Araştırmada, M. Moszkowski'nin Op. 92 numaralı etüt dizisinde bulunan toplam 12 etüt incelenmiş ve her bir etüt fayda sağlayacağı teknik kazanımlar bakımından kısaca anlatılmıştır. Etüt dizisinde legato, staccato, arpejler, çift sesler, akorlar, oktavlar, yakın-uzak aralık geçişleri/atlamaları gibi pek çok teknik unsurun kullanıldığı görülmektedir. Etütlerde yer alan birden çok farklı teknik unsurun sol eli sağlamlaştırabileceği, parmaklar ve kol kontrol dengesinin kuvvetlenmesini sağlayabileceği söylenebilir.

Araştırma sonucunda profesyonel piyano eğitimi alan kişilerin sağ elin teknik gelişimine ağırlık verilen etütler ile birlikte, yalnızca sol elin teknik gelişimine odaklanan bu etütleri de çalışmalarının, kişilere, sol eli sağ elden bağımsız olarak kullanabilme becerisi kazandırabileceği anlaşılmıştır. Araştırmanın, sol elin teknik ve müzikal yönden gelişimi için önemli bir kaynak metot olan M. Moszkowski'nin Op.92 numaralı Sol el için etütler dizisinin daha tanınır, daha çok çalınır duruma gelmesi konusunda piyano eğitimi alan kişilere ışık tutması hedeflenmiştir.

Anahtar kelimeler: Moszkowski, Piyano, Piyano tekniği, Etüt, Sol el tekniği .

ABSTRACT

Gaining piano-playing skills and achieving strong, well-controlled, and agile fingers while ensuring physical comfort is best achieved through establishing a practice routine that includes daily exercises and studies. Numerous exercise and study techniques within the piano literature by emphasizing the importance of physical comfort, helps facilitating the development of skills such as finger strength and precision, the ability to perform smooth and easy finger transitions, the mastery of correct arm and body utilization and also to gain a good musical equipment.

In this study, the etudes composed by Moritz Moszkowski in Op. 92, specifically designed for the left hand, have been examined. This research is a descriptive study that utilizes qualitative research methods. The aim of the research is to examine the gains achieved for the development of left-hand piano technique with these etudes written only for the left hand, and to explain the benefits of these etudes on technical skills.

In the research, M. Moszkowski's a total of 12 studies in the study series numbered Op. 92 were examined and each study was briefly explained in terms of the technical gains it would benefit from. Within the etude series, a wide array of technical elements including legato, staccato, arpeggios, double notes, chords, octaves, and various interval transitions are utilized. It can be asserted that these etudes, featuring a diverse range of technical elements, have the potential to fortify the left hand and enhance the balance of finger and arm control.

The research findings indicate that individuals undergoing professional piano education can acquire the ability to use their left hand independently by practicing etudes that concentrate solely on left-hand technical development, in addition to working on etudes that emphasize right-hand technical improvement. The aim of the research is to shed light on piano students to make M. Moszkowski's series of Etudes for the Left Hand numbered Op.92, which is an important reference method for the technical and musical development of the left hand, more recognized and played more.

Keywords: Moszkowski, Piano, Piano technique, Etude, Left-hand technique

GİRİŞ

Piyano için yazılmış eserleri iyi şekilde icra edebilmek için, oldukça sağlam bir teknik altyapıya ve müzikal donanıma sahip olunmalıdır. Piyanoda teknik kolaylık kazanabilmek için başvurulan gelişim yöntemlerinden ilk akla gelenler gamlar, egzersizler ve etütlerdir. Özellikle piyanoya başlangıç döneminde çalışılan gamlar ve egzersizlerin parmak hızı, parmaklar, eller ve bileklerin doğru duruşu, doğru kullanımı, kol kuvvetinin, parmak dönüşleri/geçişlerinin iyi anlaşılabilmesi açısından teknik gelişim için oldukça faydalı olduğu düşünülmektedir. Bunun yanında etütlerin, gamlar ve egzersizlerin pekiştirilmesi ve teknik/müzikal gelişimin adım adım ileriye

Aslı Ceren Kaya¹

How to Cite This Article

Kaya, A. C. (2023). "Moritz Moszkowski'nin Op. 92 Sol El İçin Etütler Dizisinin İncelenmesi" *International Social Sciences Studies Journal*, (e-ISSN:2587-1587) Vol:9, Issue:116; pp:8821-8830. DOI: <http://dx.doi.org/10.29228/sssj.72475>

Arrival: 15 August 2023

Published: 25 October 2023

Social Sciences Studies Journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Ankara Müzik ve Güzel Sanatlar Üniversitesi, İcra Sanatları Fakültesi, Çalgı Eğitimi Bölümü, Tuşlu Çalgılar Ana Sanat Dalı, Ankara, Türkiye. ORCID: 0000-0002-7674-1265.

taşınabilmesi için kullanılan kaynaklardan olduğu söylenebilir. Parmak hızı, esneklik, kuvvet, tuşa basış hassasiyeti konularında öğretici olduğu düşünülen etütlerin genellikle hızlı tempoda icra edilmesi gerekmektedir. Bu noktadan yola çıkarak etütlerin, piyano çalan kişilere hızlı düşünme, piyano üzerindeki hareketleri hızlı kavrama ve uygulama becerisi kazandırdığı da söylenebilir.

Fransızca kökenli 'étude' kelimesi çalışma anlamına gelmektedir. (Ekmen, 2015: 131) Dilimizde 'etüt' olarak aynı anlamda kullanılmaktadır. Etütler, kusursuz bir teknik ve müzikal beceriye sahip olma donanımını kazandırmayı hedeflemektedir. Kalkanoğlu (2020: 1942), "teknik beceriler ne kadar ileri düzeyde olursa müzikal ifadelerin ortaya çıkışı da o kadar güzel ve kolay olmaktadır" demektedir.

"Piyano eğitimi sürecinde, teknik becerilerin gelişimine katkı sağlamak amacıyla yazılmış etütlere yer verilmesi büyük önem taşımaktadır." (Kalkanoğlu, 2020: 1942) Etütlerin, profesyonel piyano eğitimi repertuarında günümüzde de sıklıkla yer aldığı bilinmekte ve piyano literatüründe bulunan zorluk derecesi değişen pek çok eseri icra edebilmeye yetecek altyapı oluşturmaya katkı sağladığı düşünülmektedir.

Piyano için etütler besteleyen ve piyano çalmanın teknik gelişimine yönelen, günümüzde de 'etüt' kelimesiyle birlikte akla ilk gelen bestecilerden biri olan Carl Czerny, kolaydan zora pek çok etüt bestelemiş ve kendinden sonra gelen bestecilere piyanonun ustalıklı çalınabilmesi, eserlerin muntazam icra edilebilmesi için başvurulacak kaynağın etütler olduğu konusunda adeta yol göstermiştir.

Romantik Dönem bestecilerinden Moritz Moszkowski'nin bu araştırmada incelenen Op.92 Sol El Etütleri dışında, piyano için yazdığı Op.72 'Virtüözite Etütleri', Op.78 '3 Etüt', Op.91 'Küçük Etütler' gibi teknik gelişim metotları bulunmaktadır. Araştırmanın örneklemini oluşturan Sol El İçin Etütler dizisinde yer alan 12 etütte, yalnızca sol elin hem teknik hem de müzikal yönden gelişimi hedeflenmiştir. Piyano eserlerinde çoğunlukla armoni tamamlayıcı bir destek niteliğinde yazılan sol el notasyonlarında, sol el sağ eldeki ezgiye eşlik etmektedir. Fakat bu etüt dizisinde sağ el hiç kullanılmadan sol elin kuvvetlenmesi, müzikal hâkimiyet ve serbestlik kazanması, sağ elden bağımsız şekilde müzik yapabilmesi önem kazanmaktadır.

M. Moszkowski'nin Op.92 Sol El İçin Etütler dizisi, hemen her etüdün farklı bir teknik zorluğu aşmak için bestelenmiş bir etüt dizisidir. Bu etütler, yakın seslerden oluşan nota dizileri, uzak aralıklı seslerden oluşan nota dizileri, arpejler, çift sesler, atlamalar, akorlar, oktavlar gibi teknik konularda gelişime katkı sağlayabilir.

Piyanoda sol el tekniğinin gelişimine en az sağ el kadar önem verilmesi gerektiği düşünülmektedir. Sağ el ve sol elin eşit şekilde hâkimiyet kazanması önemlidir. Bu konuda ayrı ellerle yapılan egzersizler, sol el ağırlıklı etütler veya yalnızca sol el için yazılmış etütler, eserler çalışılabilir. Yalnızca sol el için yazılmış etütlerin müfredatlarda daha fazla kullanılabilir olmasının, gelişmekte olan piyano icracılarının sol elde teknik sağlamlık kazanmasına fayda sağlayacağı düşünülmektedir.

"Yalnızca sol ve sağ eller için bestelenmiş eserlerin sayısına bakıldığında, sol el için olanların sayısının çok daha fazla olduğu görülmektedir." (Basmacıoğlu, 2015: 27) "Sol elin geleneksel piyano yazısında çoğunlukla üstlendiği ritmik ve armonik görevler sebebiyle geri planda olması ve genellikle sağ el kadar virtüözite amacı gütmemesinden dolayı daha az gelişmesi, tek el için yazılmış eserlerde daha çok tercih edilmesinin sebepleri arasında gösterilebilir." (Basmacıoğlu, 2015: 28) Basmacıoğlu bu ifadeleriyle, tek el için bestelenmiş eserler arasında yalnızca sol el eserlerinin yalnız sağ el eserlerine göre daha fazla bestelenmiş olmasının sebeplerini açıklamıştır.

YÖNTEM

Araştırmanın çıkış noktası, piyanoda sol el teknik ve müzikal becerilerinin gelişmesine katkı sağlayacak çalışma yöntemlerini içeren etütlerin bilinirliğini arttırmaktır. Araştırma, alan araştırmasına dayalı betimsel bir çalışma özelliği taşımaktadır. "Betimsel araştırmalar; bir durumu tam ve dikkatli bir şekilde tanımlamaktır." (Kalkanoğlu, 2020: 1944) "Bu yaklaşıma göre elde edilen veriler, daha önceden belirlenen temalara göre özetlenir ve yorumlanır." (Yıldırım&Şimşek, 2016: 239) Veriler doküman analizi ile toplanmış ve araştırmada hedeflenen noktalara yönelik yorumlar sunulmuştur. "Doküman analizi, araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar." (Yıldırım&Şimşek, 2016: 189) "Ortaya çıkan temaların ilişkilendirilmesi, anlamlandırılması ve ileriye yönelik tahminlerde bulunulması da, araştırmacının yapacağı yorumların boyutları arasında yer alabilir." (Yıldırım&Şimşek, 2016: 240)

Araştırmada, piyano eğitiminde sol elin teknik gelişiminin önemine dikkat çekilmek istenmiştir. Yapılan literatür taraması sonucunda özellikle sol el için yazılmış eserlerin piyano tekniği ve müzikal gelişime katkısının anlatıldığı çalışmalara az rastlandığı tespit edilmiştir. Buradan yola çıkılarak M. Moszkowski'nin Op.92 Sol El İçin Etütleri örneğinde yapılan bu çalışma ile sol el piyano tekniğinde gelişme sağlanabilmesi açısından fikir verilmesi ve

sol elin de sağ el esnekliğinde ve kuvvetinde kullanılabilmesi için bu etütlerin öneminin açıklanması hedeflenmiştir.

Etütler üzerinde genel olarak teknik ve ritmik yönden incelemeye yönelik yaklaşımlar sergilenmiş, ayrıca etütlerin müzikal yönden değerlendirilmesi ve bu yönde yorumların sunulması hedeflenmiştir. Bunun dışında yakın-uzak, atlamalı ses aralıkları açısından ve arpej, oktav, çift ses gibi kullanılan farklı teknikler doğrultusunda incelemeler yapılmıştır. Araştırmada, sol el etütlerinin her biri tamamen incelenmiş ancak sadece ilk iki dizeğin görseli (notasyonu) verilmek üzere inceleme bölümünde sunulmuştur. Bunun sebebi etütlerde kullanılan tekniklerin ilk iki dizekte çok net bir şekilde görülmesi ve incelemeye yeterli olmasıdır. Diğer dizelerin teknik açıdan birbirinin benzeri ve devamı olması da bu kararı desteklemektedir. Görseli verilen etütlerin altında genel bir çerçeve ile piyano tekniği açısından tespitlere yönelik değerlendirmeler yazılı olarak açıklanmıştır. Etütlerde, hedeflenen noktalara ilişkin yapılan tespitler neticesinde, piyano tekniğine sağlayacağı faydalar doğrultusunda ayrıca yorumlar sunulmuştur.

OP.92 SOL EL İÇİN ETÜTLER DİZİSİNİN PİYANO TEKNİĞİ BAKIMINDAN İNCELENMESİ

Basmacıoğlu (2015: 26), “sol el için eserlerin ortaya çıkış şekline bakıldığında bazı bestecilerin sakatlıklar sonucu, bazı bestecilerin ise tek ele odaklanmak, tek el ile piyanoda yapılabileceklerin sınırlarını zorlamak ve virtüözlük sergilemek için bu türde eser besteledikleri görülmektedir” demektedir. Maurice Ravel’in sol el piyano konçertosunu, sağ kolunu kaybeden piyanist arkadaşına yazdığı bilinmektedir. Leopold Godowsky, Sergei Prokofiev gibi bestecilerin sol el için yazmış oldukları eserlerde teknik sınırları zorlamış oldukları söylenebilir. Carl Czerny ve Moritz Moszkowski ise yazdıkları sol el etütleri ile sol elin teknik gelişimine yönelerek piyano tekniği için önemli eserler yazmışlardır.

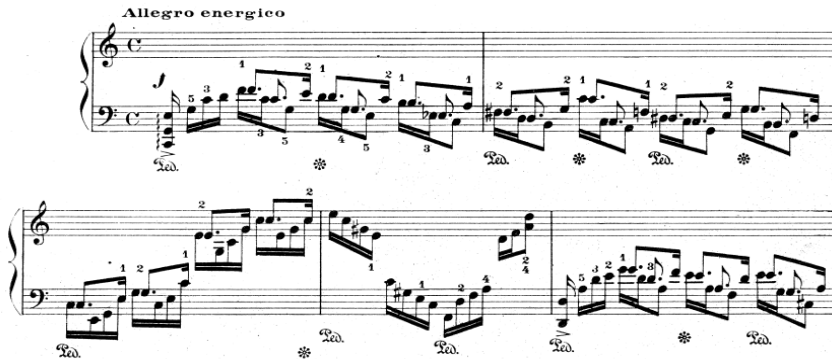
Moszkowski, 1854-1925 yılları arasında yaşamış piyanist, besteci ve eğitmenidir. (Hodos, 2004: 1) Yazmış olduğu teknik gelişim metotlarının önemli olduğu düşünülmektedir. Araştırmada incelenen sol el için etütler dizisi, Romantik Dönemin stil unsurlarını barındırmaktadır. Etütlerde, ifade ve tempo terimleri, yavaşlama, hızlanma, belirgin ve tutarak çalma gibi tüm önemli detaylar besteci tarafından belirtilmiştir. Dizide, sol elin icra edebileceği neredeyse tüm teknik zorluk unsurlarına yer verilmiştir. Etütlerin, özellikle romantik dönem eserlerinde karşılaşılabilecek sol el pasajlarının müzikal yönden kolay anlaşılabilir olmasını sağlayacağına ve pasajların teknik çalışmaları yönünden kişilere fikir vereceğine inanılmaktadır.

Romantik dönem piyano eserlerinin; oldukça fazla nota ve kalabalık akorlarla, akıcı, yoğun, duyguların seslerle ifade edildiği, tempoda esnekliğe izin veren armoni geçişleri ile piyano tekniğinin virtüözite sınırlarını zorlayıcı bir stilde yazılmış olduğu söylenebilir.

Moszkowski'nin sol el için etütler dizisinde, piyano literatüründeki eserler içinde sol el için yazılmış partilerin barındırdığı pek çok teknik ve zorlu pasajın pratik edilmesine imkân sağladığı dikkat çekmektedir. Etütlerde görülen hemen hemen tüm motiflerle, benzer veya farklı şekillerde pek çok piyano eserinde karşılaşılabılır.

Araştırma kapsamında, dizide yer alan tüm etütler ve içerdiği teknik unsurlar piyano tekniği bakımından açıklanmış ve her etüt için çalışma kolaylığı sağlayabilecek uygulama önerilerine yer verilmiştir.

Etüt No.1 - Allegro energico

Görsel 1: M. Moszkowski - Sol El İçin Etütler Op. 92 No.1 (1.-5. ölçüler)

Dizide yer alan 1 numaralı etütte, sol el başparmağıyla ezgi sesleri duyurulurken diğer parmakların ezgi seslerine eşlik ettiği bir teknik kullanıldığı görülmektedir. Bu tekniğin tek elle iki farklı parti seslendirilebilmesine fayda sağlayacağı açıkça söylenebilir. Bu yazım stili J.S. Bach'ın füglerinde, F. Chopin, S. Rachmaninoff gibi bestecilerin eserlerinde de görülebilir.

Başparmakla çalınması gereken ezgi sesleri noktalı sekizlik onaltılık ritim grubu şeklinde, eşlik sesleri ise dört onaltılık şeklinde yazılmıştır. Burada dikkat edilmesi gereken unsur, her bir dört onaltılık nota grubundaki tüm notaların değeri uzunluğunda basılı tutulmasıdır.

Yakın-uzak ses aralıklarının yer aldığı nota grupları bilek ve kol yardımıyla daha iyi ve yorulmadan icra edilebilir. Her bir dört onaltılık nota grubunun ilk notası olan ve çoğunlukla başparmağa denk düşen notalar çalınırken, bilek yardımıyla tuşa oturularak kuvvet aşağı itilir ve kalan sesler aksansız, bileği gidiş yönüne doğru rahatlatarak çalınabilir. Böylece son sese doğru doğal bir decrescendo yapılması sağlanır, sesler arasında legato geçişler yapılması mümkün olabilir.

Etüt içerisinde arpejlere, kırık akorlara ve uzak aralıklı atlamalara da yer verildiği görülmektedir. Pek çok farklı teknik unsurun bir arada kullanılması ile sol elin gelişiminin destekleneceği düşünülmektedir.

Etüt No.2 - Allegro ma un poco moderato

Görsel 2: M. Moszkowski - Sol El İçin Etütler Op. 92 No.2 (1.-5. ölçüler)

Dizide yer alan 2 numaralı etüdün yakın ses aralıkları tekniği üzerine yazıldığı görülmektedir. Besteci, yakın ses aralıklarının 3-2-4-1 parmak numarası sırasıyla icra edilmesini önermiştir. Yakın ses aralıklarının bileği tuşlara mümkün olduğunca yakın tutarak çalınmasının, bu ve benzer pasaj icralarını kolaylaştıracağı düşünülmektedir. Benzer yazım stillerine egzersiz metotlarında, etütlerde, Klasik Dönem eserlerinde sıklıkla rastlanabilir.

Etüt içerisinde kromatik diziler, eşlik eden seslerin üzerinde uzun tutulması gereken sesler, aynı nota üzerinde 1-5 ya da 5-1 parmak geçişleriyle yine pek çok teknik unsura yer verilmiştir. Uzun tutulması gereken sesler bir miktar kuvvetli çalınabilir, böylece hem eşlik eden seslerden ayrı duyurulacak hem de pedal kullanımı ile birlikte doğal bir legato ile icra edilebilecektir.

Etüt No.3 - Allegro ma non troppo

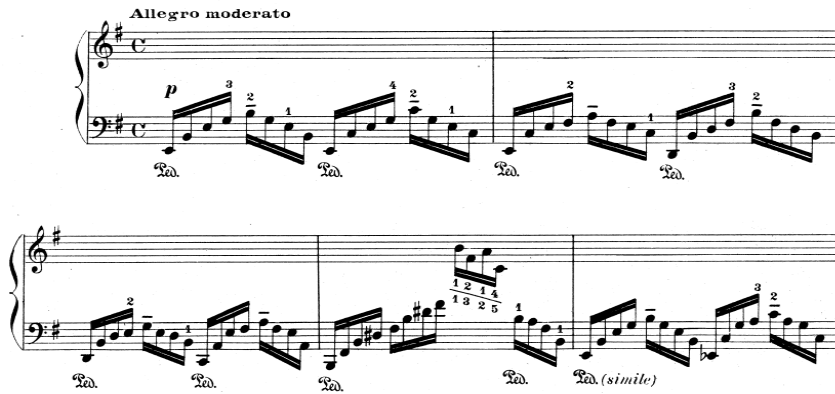
Görsel 3: M. Moszkowski - Sol El İçin Etütler Op. 92 No.3 (1.-4. ölçüler)

Dizide yer alan 3 numaralı etüdün, çift sesler üzerine aralık çalışması şeklinde yazıldığı görülmektedir. Benzer bir yazım stili, F. Chopin'in Op.10 No.7 etüdünde sağ el partisinde yer almaktadır. Üçlü, dördü, beşli, altılı ve oktav aralığında yazılmış çift sesler dengeli bir şekilde duyurulmalıdır. Legato çalabilmek için parmak geçişleri iyi hesaplanmalı, çalınacak her nota öncesinde el pozisyonu iyi hazırlanmalıdır. Etüdün her bir ölçüsünün teknik çalışma egzersizi niteliğinde yazıldığı düşünülebilir. Çift sesler üzerinde zayıf parmaklara denk düşen notalar özenle icra edilmeli, tüm akorlar tam şekilde duyurulmalıdır.

Geniş aralıkta yazılan çift sesler teknik açıdan zorlayıcıdır. Hızlı tempoda icra edilmesi gerekliliğinin etüdü bir adım daha zorlayıcı hale getirdiği söylenebilir. Bu kalıpta yazılmış pasajlar çalınırken bileği rahatlatıcı noktalar

bulunması önemlidir. Geniş aralıklı akorlar çalınırken başparmak sürekli gergin kalacağından bilek ve kol kasılmaya müsait olacaktır. Kuvvetli zamanlara denk düşen vuruş başlarındaki ilk notalar üzerine oturarak bileğin rahatlatılması önerilebilir.

Etüt No.4 - Allegro moderato

Görsel 4: M. Moszkowski - Sol El İçin Etütler Op. 92 No.4 (1.-5. ölçüler)

Dizide yer alan 4 numaralı etüdün arpej tekniği üzerine yazıldığı görülmektedir. Besteci, parmak çevrimleriyle duyurulması gereken ezgi notaları üzerine *tenuto* çizgisi koyarak belirtmiştir. Tenuto; seslerin belirgin, uzunca çalınması anlamına gelmektedir. Burada dikkat edilmesi gereken tenuto çizgisiyle belirtilen notaların aksanlı/kuvvetli çalınmasından kaçınmaktır.

Arpej tekniği, hemen her dönemden her eserde sıklıkla görülebilir. Etüt içerisinde geniş aralıklı seslerin temiz çalınabilmesi için bilek ve dirsek yardımıyla kolun rahatlatılması önerilebilir. Tuşa yakın kalmak, bileği mümkün olduğunca aşağıda tutmak, parmak dönüşlerinin rahatça yapılabilmesi için kolaylık sağlayacaktır. Bu şekilde, bileğin kasılarak yukarıya kalkmayacağı ve dirseğin de esnekliğini kaybetmeyeceği söylenebilir.

Etüt No.5 - Andante espressivo

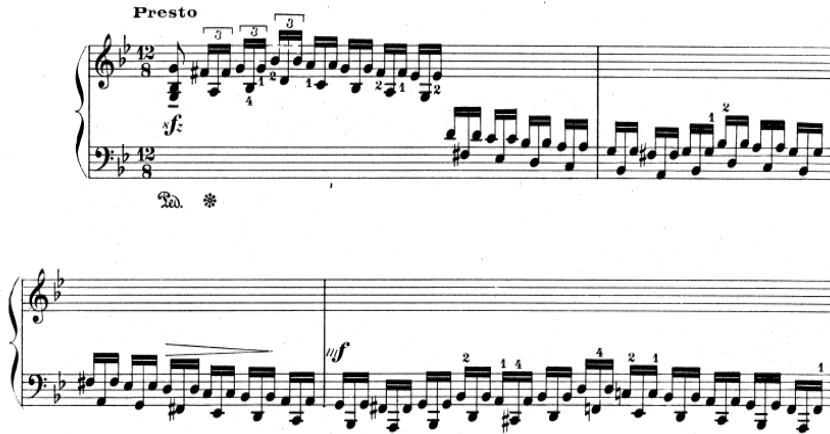
Görsel 5: M. Moszkowski - Sol El İçin Etütler Op. 92 No.5 (1.-6. ölçüler)

Dizide yer alan 5 numaralı etüdün, ilk bakışta yalnızca sol el için yazıldığını söylemek zordur. Herhangi bir piyano eseri notasından farksız görünen bu etütle Moszkowski'nin, ezgi ve eşlik seslerinin tek elle icra edilmesi tekniğini farklı bir noktaya ulaştırdığı söylenebilir. Romantik ve sonraki dönem bestecilerinin yalnızca sol el için yazılmamış olsa da pek çok piyano eserinde sol elde yer alan ezgi çizgisini bu şekilde kullanmış oldukları görülebilir. Örneğin, A. Scriabin'in Op. 9 numaralı Sol el için Prelüd ve Noktürn eseri de benzer bir notasyonla yazılmıştır. Sol anahtar kısmına yazılmış olan sesler eserin ezgi çizgisini oluşturmaktadır. Bu noktada üst partinin sağ el, alt partinin sol el tarafından seslendirildiği gibi bir ezgi-eşlik dengesinde icra edilmesi gerektiği söylenebilir.

Etüdün en zorlayıcı unsurunun uzak aralıklı seslerin müzikal bir ifadeyle legato olarak çalınması olduğu düşünülmektedir. Bestecinin iyimsen bir andante espressivo(yürüyüş temposunda ifadedi) temposu önerdiği görülmektedir. Temponun, uzak aralıklardaki nota geçişlerini iyi bir legato ile icra etme konusunda icracıya kolaylık sağlayacağı düşünülmektedir. Bu etüdün icra edilebilirlik yönünden dizide yer alan en zorlayıcı etütlerden biri olduğu söylemek mümkündür. Romantik stilde, iyi ve duyarlı bir müzikalite ile oldukça ifadedi icra edilmesi

gereken sol el partilerine sıklıkla rastlanmaktadır. Bu etüdün, özellikle sol el ezgi çizgisini duyurmaya ve bununla birlikte legato tekniğini ileriye taşıyıp sol elin müzikal becerilerine katkı sağlayacağına inanılmaktadır.

Etüt No.6 - Presto

Görsel 6: M. Moszkowski - Sol El İçin Etütler Op. 92 No.6 (1.-3. ölçüler)

Dizide yer alan 6 numaralı etüt, altılı aralık atlamaları ve yakın sesler üzerinde 1.-2. parmak geçişleri tekniğiyle üçlemeler stiline yazılmıştır. Etüdün *presto* (çok hızlı) icra edilebilmesi için tuşa mümkün olduğunca yakın kalınması önerilebilir. Etüt içerisinde ses aralıklarının daralıp, genişlediği üçlü ve oktav aralıklarında üçlemeler ve akor atlamaları da görülmektedir.

Etüdü yorulmadan ve temiz bir çalış ile icra edebilmek için parmakları, bileği ve kolu rahatlatma noktaları bulmak önemlidir. Bestecinin nüans değişiklikleri ya da sforzando (*sfz*) olarak belirttiği ölçü başlangıçları bu rahatlatma noktaları için uygun olabilir.

Aynı ritim grubunun uzunca tekrarıyla yazılmış bu ve benzeri etüt ya da pasajları ritim grubunu farklılaştırarak ve grup başlarına aksan koyarak çalışmak önerilebilir. Burada görüldüğü gibi üçlemeler şeklinde yazılmış pasajlar dört onaltılık ritim gruplarına çevrilerek çalışılabilir. Buna örnek olarak, etüdün birinci ölçüsünde üçleme notalardan başlamak kaydıyla, onaltılık gruplara çevrilen pasaj 1., 5., 9., 13., 17., 21., 25., 29. ve 33. notalarına (dört notada bir olacak şekilde) aksan verilip icra edilebilir. Bu çalışma, etüt içerisinde tüm üçleme gruplara uygulanabileceği gibi grup başlarına verilen aksanın yeri değiştirilip farklı şekillerde de yapılabilir. Onaltılık grupların ikinci notalarına, ardından üçüncü notalarına ve son olarak dördüncü notalarına aksan verilerek detaylıca çalışılabilir. Bu çalışmanın, etüt ve bununla birlikte uygulanacak her pasajın eşit ve temiz icra edilmesini sağlayacağına inanılmaktadır.

Etüt No.7 - Allegretto scherzando

Görsel 7: M. Moszkowski - Sol El İçin Etütler Op. 92 No.7 (1.-10. ölçüler)

Dizide yer alan 7 numaralı etütte, uzak atlamalar, akor geçişleri, iki bağlı notalar, staccato/aksan çalış teknikleri gibi pek çok farklı unsurun bir arada olduğu görülmektedir. Benzer yazım şekilleri her dönemden pek çok piyano eserinde görülebilir. Besteci etüdün 74. ölçüsündeki ton değişimiyle birlikte dört ölçülük *ff* (fortissimo) nüansını belirtmiş fakat bunun dışındaki her yer için *p* (piano) ya da *pp* (pianissimo) nüansında icra edilmesi gerektiğini yazmıştır. Etüt içinde *dolce* (tatlı), *leggieramente* (tüy gibi, hafif), *espressivo* (ifadeli), *lusingando* (samimi, tatlılıkla) gibi ifade terimleri yer almaktadır.

Staccatolar, aksanlar, uzak atlamalar, iki bağılı notalar, akor geçişleri gibi teknikleri hafif tuşe ile çalmak zorlayıcı olabilir. Tuşeyi hafifletebilmek için sağlam, kuvvetli ve kontrol edilebilir parmaklar gerektiği söylenebilir. Parmakların sağlamlığı, çalınacak her akor için el pozisyonunu hazırlamayı sağlar. Akorlar ve uzak atlamalarda el pozisyonunun hazır olması önemlidir. Akor seslerinin aynı anda ve eşit dengede duyulması dikkat edilmesi gereken bir başka önemli noktadır.

İki bağılı notaları icra ederken ilk sesin bir miktar kuvvetli çalınması ikinci sese kuvvet gelmesini önleyecek ve doğru ifade ile çalınmasını sağlayacaktır. İki bağılı notalar düş-kalk tekniği ile çalışılabilir. Buna göre iki bağılı notaların ilkinde bilek aşağıya itilerek hafifçe kuvvet uygulanır ve ikinci notada kuvvet bırakılarak doğal bir hareketle bağ sonu hafifletilmiş olur.

Etüt No.8 - Veloce

Görsel 8: M. Moszkowski - Sol El İçin Etütler Op. 92 No.8 (1.-5. ölçüler)

Dizide yer alan 8 numaralı etütte, dört onaltılık nota grupları şeklinde yazılmış arpejler, geniş aralıklı nota atlamaları, parmak/el pozisyonu çevrimleri görülmektedir. Özellikle romantik dönem eserlerinde karşılaşılabilecek bu sol el yazım şeklinin benzer bir örneğinin F. Chopin'in Op.10 No.12 numaralı 'İhtilal Etüdü' olduğu söylenebilir.

Daha önce 6 numaralı etüt için verilen çalışma önerisi bu etüt için farklı bir şekilde uygulanabilir. Etüt içerisinde yazılı olan her bir dört onaltılık nota grubu üçleme gruplarına çevrilerek çalışılabilir. Etüt, yavaş bir tempoda üçleme gruplarının birinci notalarına aksan verilerek tüm pasajlar sonuna kadar çalışıldıktan sonra üçlemelerin ikinci ve ardından üçüncü notalarına aksan verilerek çalışılabilir. Bu yöntem ile hızlı tempoda temiz bir çalış sağlanabilir.

Parmak geçişlerini rahat ve kusursuzca yapabilmek için başparmağın esnek olması, bileğin tuşlara mümkün olduğunca yakın tutulması önemlidir.

Etütte 17. ölçüden itibaren başparmağa yazılmış dörtlük notalar görülmektedir. Özellikle romantik dönem eserlerinde sıklıkla karşılaşılan bu yazım şekli, sol eli iki ayrı unsuru aynı anda icra edebilme konusunda zorlamaktadır. Etüdün, icracıya bu unsurları pekiştirmek için oldukça fayda sağlayacağı söylenebilir. Etüdün aynı zamanda ezgi sesleri arasındaki müzikal çizgiyi dengeli bir şekilde çalma ve bununla birlikte eşlik seslerini eşit, legato ve ezgi seslerini bastırmayacak şekilde icra edebilme becerisi kazandıracağına inanılmaktadır.

Etüt No.9 - Tempo animato

Görsel 9: M. Moszkowski - Sol El İçin Etütler Op. 92 No.9 (1.-5. ölçüler)

Dizide yer alan 9 numaralı etüt *repete* (tekrar eden) notalar ve çift sesler teknikleriyle yazılmıştır. Repete edilecek notanın ilki kuvvetli çalınrsa, ardından gelen notalara daha dengeli bir kuvvet uygulanabileceği düşünülmektedir. Böylece her dört onaltılık nota grubunun sonuna doğru doğal bir decrescendo olacak ve bilekteki gerginlik doğal olarak hafifleyecektir.

Burada dikkat edilmesi gereken bir diğer unsur çift seslerin dengeli bir kuvvetle çalınması ve seslerin zayıf parmaklara gelse dahi eksiksiz duyurulmasıdır.

Özellikle üçlü ses aralığındaki çift seslerin (*tiers*) piyanoda karşılaşılan en zorlayıcı tekniklerden biri olduğu düşünülmektedir. Çift sesler teknik gelişimi için yazılmış pek çok etüt ve eser bulunmaktadır. Bununla birlikte pek çok bestecinin, eserlerin gösterişli yerlerinde çift sesleri teknik virtüözite sergilemek amacıyla kullandığı görülebilir.

Bu etütte de olduğu gibi, notasyonda bulunan çift sesler içeren pasajları çalışmak için, çift sesleri ardarda iki kez kuvvetli şekilde ikileyerek pratik yapılması önerilebilir. Bu yöntemle, çift sesler icra edilirken seslerin eşit/dengeli duyulduğundan, tuşlara tam olarak aynı anda dokunulduğundan emin olunacaktır. Böylece çift ses icrasında en çok karşılaşılan senkron probleminin ortadan kalkacağına inanılmaktadır.

Etüt No.10 - Veloce et con leggerezza

Görsel 10: M. Moszkowski - Sol El İçin Etütler Op. 92 No.10 (1.-5. ölçüler)

Dizide yer alan 10 numaralı etüt La bemol majör tonunda yazılmıştır. Yazıldığı tonalite sebebiyle etüt içerisinde siyah tuşlar üzerinde parmak değiştirilerek çalınması gereken arpej seslerinde iki bağlı nota kalıbı tekniğinin kullanımı yoğunluktadır. İki bağlı notaları kusursuzca icra edebilmek için ilk notaya hafif kuvvet uygulayarak bileği küçük bir hareketle aşağı itip, ikinci notada doğal bir hareketle kuvvetin hafiflemesine ve bileğin doğal noktasına dönmesine izin verilmelidir. Bu şekilde etüdün yorulmadan ve rahatlıkla icra edilebileceği düşünülmektedir.

Besteci, etüdün geneli için gürlük terimini *molto p* (çok hafif) olarak belirtmiştir. Tempo ise *veloce* (hızlı) ve *leggerezza* (hafiflikle) olarak icra edilmelidir. Oldukça hafif bir tuşe ile hızlı tempoda çalınması gereken benzer yazım şekliyle pek çok piyano eserinde karşılaşılabılır. Özellikle empresyonist stilde yazılan çağdaş dönem bestecilerinin eserleri buna örnek olarak verilebilir. Bu noktadan yola çıkarak, etüdün, benzer stilde yazılmış piyano eserlerini anlama ve icra edebilme becerisine katkı sağlayacağına inanılmaktadır.

Etüt No.11 - Moderato et cantabile

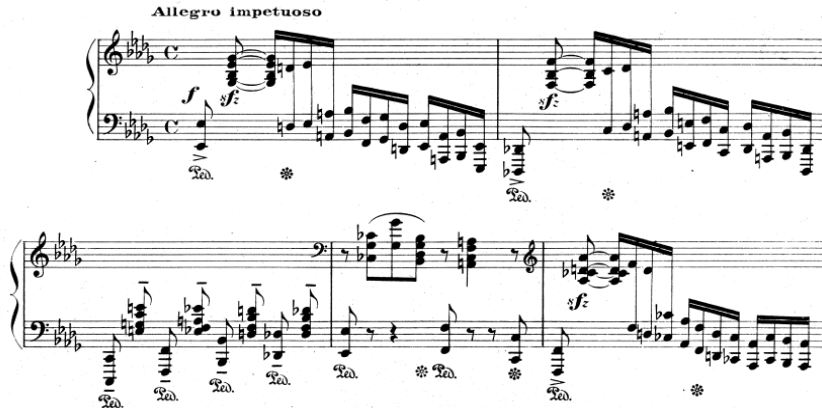
Görsel 11: M. Moszkowski - Sol El İçin Etütler Op. 92 No.11 (1.-13. ölçüler)

Dizide yer alan 11 numaralı etüt, dizideki diğer etütlere göre daha ağır tempoda *cantabile*(şarkı söyler gibi) ifadesiyle icra edilmelidir. 5 numaralı etütte olduğu gibi notaya ilk bakıldığında her iki elin de kullanılabileceği düşünülebilir. Burada bestecinin, sol anahtarı kısmındaki üst partiye yazdığı notaların daha belirgin duyurulmasını istemiş olabileceği söylenebilir. Legato çalınması gereken akorlar birbirine bağlanırken dikkat edilmesi gereken en önemli nokta, akor bağlantılarında tutulabilen en az bir sesi mutlaka tutarak sesleri birbirine bağlamaktır.

Etüt içerisinde dikkat çeken bir diğer unsur pek çok ifade teriminin yer almasıdır. Dönemin diğer romantik etütlerinde de görülebileceği gibi, etütler yalnızca teknik çalışmadan ziyade müzikal öğretileri olan küçük parçalar şeklinde yazılmıştır. F. Chopin'in Op.10 ve Op.25 numaralı etüt albümleri buna en iyi örnek olarak verilebilir.

Etütteki yazım şekli her dönemden pek çok piyano eserinde görülebilir. Akor olarak icra edilecek seslerin dengeli ve eşit kuvvette çalınması önemlidir.

Etüt No.12 - Allegro impetuoso

Görsel 12: M. Moszkowski - Sol El İçin Etütler Op. 92 No.12 (1.-5. ölçüler)

Dizinin 12 numaralı son etüdünün, akor atlamaları ve oktav teknikleri üzerine yazıldığı görülmektedir. Oktavlar, piyano tekniğinin zorlayıcı unsurlarındandır. Hemen her dönem eserinde karşılaşılabileceği gibi yalnızca oktav tekniğini geliştirmek üzere yazılmış etütler olduğu da bilinmektedir. C. Debussy'nin 1. etüt kitabı 5 numaralı oktav etüdü, F. Chopin'in Op.25 10 numaralı oktav etüdü buna örnek olarak verilebilir.

Oktavları icra ederken başparmağın sıklıkla kontrol edilmesi oldukça önemlidir. Başparmak hem oktavları temiz çalmak için gereken kuvvette hem de kolun kasılmasına sebep olmayacak rahatlıkta olmalıdır. Tuşe üzerinde yukarı-aşağı, bir başka deyişle tiz seslere-bas seslere doğru harekete göre gidiş yönü belirlenir ve oktavların rahat çalınabilmesi için el pozisyonu gidiş yönüne doğru çevrilebilir.

Oktav tekniğinde önemli olduğu düşünülen bir başka unsur ise kullanılacak parmak numaralarıdır. Etüdü icra edecek kişiler kendilerine uygun parmak numaralarını deneyerek tespit edebilir ve kendileri için en ideal çalışma sağlayabilirler. Oktav tekniği icra edilirken genellikle ön koldan kuvvet alınmaktadır. Fiziksel kasılmalar yaşamamak adına oktavlar gibi zorlayıcı teknik unsurlar icra edilirken beden, kolların, bileğin rahat bırakılması konusunda özenle çalışılması gerektiğine inanılmaktadır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırma kapsamında M. Moszkowski'nin sol el etütleri dizisi üzerinde yapılan inceleme sonucunda;

- ✓ Etütlerin her birinde ayrı ayrı yer verilen teknik çeşitliliğin sol elin tek başına gelişimine katkı sağlayacağı anlaşılmıştır. Bununla birlikte M. Moszkowski'ye ait sol el için etütler dizisinin, piyano literatüründe bulunan hemen her eserin icrasında, sol ele ait teknik zorluklar veya farklılıklar içeren pasajların daha anlaşılır ve kolay çalınabilmesi konusunda iyi bir teknik gelişim metodu olduğu tespit edilmiştir.
- ✓ Etütlerde yer verilen ritmik unsurların, sol elin dinamik ve hızlı hareket edebilme becerisini pekiştirmeye fayda sağlayacağı anlaşılmıştır. Bu ritmik unsurların, piyano eserleri içerisinde karşılaşılabilecek ritmik çeşitlilik konusunda sol ele hakimiyet kazandıracığı tespit edilmiştir.
- ✓ Etütlerde görülen nüans değişiklikleri, ifade terimleri, crescendo-decrescendo gibi müzikal unsurların yoğun olarak kullanılmasının, sol elin müzikal becerilerini geliştireceği tespit edilmiştir. Bu açıdan sol el ve sağ elin birlikte icra edildiği tüm piyano eserlerinde, sol elin yalnızca armonik açıdan değil müzikal açıdan da sağ ele iyi şekilde destek olabileceği anlaşılmıştır. Bu yaklaşıma göre, daha anlamlı, daha dengeli ve ifadelî müzik yapabilmek için sol elin müzikal gelişimine verilmesi gereken önem ortaya konmuştur.

- ✓ Etütler, piyano tekniğinde sıklıkla karşılaşılan teknik zorlukların pek çoğunu içerdiğinden, parmak hızı, parmak kuvveti, bilek ve kol kullanımı, tuşa basış hassasiyeti, legato-staccato gibi uygulama becerilerinin gelişimine katkı sağlayacağı anlaşılmıştır. Etütlerin aynı zamanda *pp* ve *ff* ses aralığındaki dinamikleri sol el ile dengeli şekilde uygulamaya faydalı olabileceği tespit edilmiştir.
- ✓ Yalnızca sol el için yazılan bu etütlerin, piyano eserlerinin icrasında her iki eli de eşit kolaylıkla, eşit müzikal denge ile kullanabilmek için sol elin teknik ve müzikal seviyesini geliştireceği anlaşılmıştır. Bu yönden ele alındığında iyi bir piyano icracısı olabilmek için yapılması gereken etüt çalışmalarının yalnızca sağ el için değil, sol için de bir o kadar önemli olduğu tespit edilmiştir. Sol el etütlerinin piyano eğitimi verilen kurumlarda kullanılan teknik gelişim metotları içerisine dahil edilerek piyano çalan kişilere çalıştırılmasının gerekliliği ortaya çıkmıştır. Bu vesileyle sol el etütlerinin daha bilinir ve tanınır hale gelmesi sağlanacaktır. Bununla birlikte sol elin teknik ve müzikal yönden daha iyi anlaşılması, gelişmesi ve bağımsız şekilde müzik yapabilmesi desteklenecektir.

Öneriler

Araştırma sonucunda her biri farklı teknik unsurlar üzerine yazılmış olduğu tespit edilen etütlerin, teknik gelişimi destekleyici olması yönünden şu sıra ile çalışılması önerilebilir. 2. etüt, 8. etüt, 4. etüt, 1. etüt, 6. etüt, 9. etüt, 10. etüt, 11. etüt, 7. etüt, 5. etüt, 3. etüt, 12. etüt sıralaması ile teknik olarak birbirine benzer olan etütler ardarda çalışılabilir. Böylece kolaydan zora doğru giden bir sırayla teknik gelişimin destekleneceğine inanılmaktadır.

Bu sıralama; öncelikle yakın ses aralıklarını içeren etütler, ardından arpej çalışmaları içeren etütler, yakın-uzak ses aralıkları ve tutulu seslerin olduğu etütler, farklı nota grubu teknikleri (üçlemeler) içeren etütler, aynı tuş üzerinde tekrar eden notalar içeren etütler, ezgi-eşlik unsurlarında müzikal ve pekiştirici etütler, çift sesler, akorlar ve atlamaların olduğu etütler ve oktav tekniği içeren etütler şeklinde önerilebilir.

KAYNAKÇA

- Basmacıoğlu, S, K. (2015). “Sol El İçin Piyano Etütleri”, Sanatta Yeterlik Tezi, Müzik Ana Sanat Dalı Piyano Sanat Dalı - Eskişehir Anadolu Üniversitesi.
- Ekmen, H. (2015). “A Study Model on the Importance of Chopin Etudes in Piano Training and Op.10 No:5”, Journal of Education and Future, 2015(7), 129-140.
- Ercan, N. (2008). Piyano Eğitiminde İlke ve Yöntemler, Editör: Ahmet Say, ISBN 978-975-96491-1-1, Ankara.
- Hodos, G. (2004). “Transcriptions, Paraphrases and Arrangements: The Compositional Art of Moritz Moszkowski”, Dissertation, Theses, and Capstone Projects, Graduate Center, The City University of New York, New York.
- Kalkanoğlu, B. (2020). “Piyano Eğitiminde Sol El: C. Czerny Op.718 Sol El Etütlerinin Analizi”, Turkish Studies - Education, 15(3), 1939-1950.
- Moszkowski, M. 12 Etudes de Piano Pour la Main Gauche Seule Op.92. [https://imslp.org/wiki/12_Etudes_for_the_Left_Hand%2C_Op.92_\(Moszkowski%2C_Moritz\)](https://imslp.org/wiki/12_Etudes_for_the_Left_Hand%2C_Op.92_(Moszkowski%2C_Moritz))
- Noriega, S, M. (2020). “Defining The Left-Hand Piano As “Another Kind of Instrument” In The Music of Leopold Godowsky and Franz Schmidt”, Dissertation, The State University of New Jersey, New Jersey.
- Pang, J., Zhao, S., Wang, Y., Wang, Q. & Fang, Q. (2023). “Piano Practice With Emphasis on Left Hand For Right Handers: Developing Pedagogical Strategies Based on Motor Control Perspectives”. Front. Psychol. 14:1124508.
- Saraç, S., & Saraç, M. (2018). Piyano Eğitimi ve Kısa Tarihi, Müzik Eğitimi Yayınları, ISBN 978-605-4957-55-2, Ankara.
- Say, Ahmet. (2022). Müzik Sözlüğü, Isık Yayınları: 832, ISBN 978-6257317245, İstanbul.
- Şen Baştuğ, S. (2002). Piyano Tekniğinin Biyomekanik Temeli, İkinci Basım, Pan Yayıncılık: 61, ISBN 975-7652-87-3, İstanbul.
- Tufan, E., & Çağlak, T. (2016). “Müzik Öğretmenliği Programı Piyano Derslerinde Tek El Eserlerin Kullanılabilirliğine Yönelik Uzman Görüşleri”, Akademik Bakış Dergisi, Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi Sayı:58 (Kasım-Aralık), 472-489.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2016). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri, Onuncu Baskı, Seçkin Yayıncılık: 76, ISBN 978-975-02-3999-1, Ankara.